

Fractie Pastoor

Provincie Noord-Holland
Afdeling Kabinet
Sector Interbestuurlijk Toezicht

Den Helder, 12 oktober 2023.

Onderwerp: Programmabegroting 2024 en
volgende

Geachte heer, mevrouw,

In september 2023 heeft de gemeenteraad van Den Helder de concept programmabegroting voor 2024 en volgende jaren ontvangen. Veel partijen in de raad hebben aanmerkingen op de kadernota en de begroting. Als oppositiepartijen hebben wij tijdens de vergaderingen in amendement en later ook motie onze bezwaren tegen de voorbereiding en vaststelling van deze conceptbegroting uiteengezet. Zelfs een aantal coalitiepartijen hebben zich daarbij aangesloten. Onze bezwaren betreffen niet alleen de politieke keuzes die door het college worden gemaakt, maar vooral ook de wijze waarop de conceptbegroting dit jaar tot stand is gekomen.

Allereerst hebben wij aangegeven dat de voorbereiding van de begroting niet volgens de gemeentelijke financiële verordening heeft plaatsgevonden. Normaliter vormen de jaarrekening over het voorgaande begrotingsjaar en de (tweede) tussenrapportage over het lopende jaar de basis voor de nieuwe begroting. Dit jaar heeft het college de (tweede) tussenrapportage niet (tijdig) verstrekt. Het argument was dat nog onderzoek werd verricht naar de volledige effecten van de Septembercirculaire en de noodfondsen van Rijk, provincie en gemeente op het huidige jaar. Dit onderzoek heeft inmiddels plaatsgevonden maar heeft geen wijzigingen aangebracht aan het gepresenteerde concept. Ook wordt gewag gemaakt van het advies hoe te begroten dat door de VNG is uitgegeven. Het gevolg is dat de gemeenteraad tijdens de begrotingscyclus geen actueel inzicht heeft in de financiële situatie van de gemeente. Juist in een tijd waarin wij geconfronteerd worden met de gevolgen van de Corona-pandemie en de situatie in Oekraïne met daaraan gerelateerde tegenvallers in de gemeentelijke inkomsten en uitgaven, is dat inzicht van essentieel belang. Wij menen dat de begroting van Den Helder voor 2024 niet reëel in evenwicht is, omdat ook de risico's niet naar behoren zijn meegenomen. Maar zeker de latere jaren ruim onvoldoende zijn geadresseerd.

Een quote uit eigen communicatie van het college:

'Aangezien gemeenten verplicht zijn om een meerjarig sluitende begroting te presenteren, brengt het opvolgen van dit advies wel een risico met zich mee. In de wet- en regelgeving is namelijk vastgelegd dat gemeenten een structureel en reëel sluitende begroting moeten aanleveren bij de provincie. Als dit niet het geval is, dient in de meerjarenbegroting aannemelijk te worden gemaakt dat dit

evenwicht alsnog tot stand wordt gebracht. Doet een gemeente dat niet, dan wordt de gemeente onder preventief financieel toezicht bij de provincie geplaatst.'

Inmiddels heeft het College de agendacommissie verzocht om een nog aan te bieden voorstel tot wijziging van de begroting te agenderen in de raadscommissie van 11 oktober. Dit om tegemoet te komen aan de geamendeerde kadernota en motie die aan het college vraagt om met een voorstel voor een sluitende begroting te komen. De agendacommissie heeft dit gehonoreerd; wel met het verzoek om het voorstel uiterlijk dinsdagmiddag 3 oktober in te dienen. Dit nieuwe voorstel ligt er nog steeds niet. Het voorstel blijkt als conclusie eenzijdig te zijn ingetrokken door onduidelijke redenering, waarmee de raad tot dusver geen inzicht heeft in een te overwegen wijzigingsvoorstel.

De mogelijke maatregelen gericht op bezuiniging of verhoging van de inkomsten zijn door het College de afgelopen weken verder onderzocht. De maatregelen liggen voor het sociaal domein in het verlengde van de begroting die het College de raad heeft aangeboden. Andere maatregelen zullen niet direct op breed draagvlak van de raad kunnen rekenen. Dat brede draagvlak zoekt het College wel en daarom wilt het College de overwegingen van de raad bij de behandeling van de conceptbegroting afwachten. De ingebrachte overwegingen van alle fracties wil het College dan laten meewegen in het voorstel dat verdergaande maatregelen zal omvatten.

Het in voorbereiding zijnde raadsvoorstel voor wijziging van de begroting betreft maatregelen die gericht zijn op het sluitend maken van de begrotingsjaren 2026 en 2027. Het College heeft voorgesteld om eerst de aangeboden begroting 2024-2027 in de raadscommissie van 11 oktober en 1 november te behandelen, zodat er in ieder geval voor het begrotingsjaar 2024 een vastgestelde begroting ligt. De raads cyclus van november/december zou dan benut kunnen worden voor het voorstel met wijzigingen. Wij stellen vast dat deze aanpak, net als het advies van de VNG, de Raad wederom uitnodigt om een onwettig besluit te nemen.

De agendacommissie heeft het College erop gewezen dat een tijdige aanlevering van de stukken wenselijk is voor een goede behandeling van een dergelijk complex voorstel in de raadsvergadering. Het College deelt die mening. Het College zal daarom de agendacommissie verzoeken om de datum van behandeling van dat voorstel uit te stellen. Het college is voornemens om het voorstel op 15 november aan te bieden zodat de behandeling van dit voorstel voor het kerstreces nog mogelijk is.

Wij hebben al aangegeven dat de voorgestelde begroting en meerjarenraming niet voldoen aan de wettelijke eis vervat in het BBV Provincies en Gemeenten en dat zij structureel in evenwicht moeten zijn. Ook het laatste voorstel is strijdig met het BBV en de eigen verordeningen.

Verder hebben wij geconstateerd dat er sprake is van een jaarlijks verslechterend meerjarenperspectief. De meerjarenramingen van de gemeente Den Helder waren de afgelopen jaren al niet sluitend en ook de nieuwe meerjarenraming is dat niet. In de wetenschap dat de gerealiseerde begrotingsresultaten de laatste jaren negatief zijn geweest en ruim onder de laatste prognose lagen, vrezden wij voor grote tekorten en een verdere uitputting van de algemene reserve. Bij herhaling is dit punt onder de aandacht van het College gebracht. Met het enkel vaststellen van de begroting 2024 wordt dus gehandeld in strijd met het Gemeenschappelijk Toezichtkader gemeente 2020.

Tot slot hebben wij aangegeven dat het beeld dat de conceptbegroting geeft, niet overeenkomt met de werkelijke financiële toestand van onze gemeente. De gemeente heeft namelijk taken bij overheidsbedrijven ondergebracht, waarvan het (groot) onderhoud en de vervangingsinvesteringen structureel via gemeentelijke leningen en kapitaalstortingen worden gefinancierd. Daarmee wordt de financiële situatie van die gemeentelijke bedrijven dus bij voortduring te rooskleurig voorgesteld. De liquiditeitstekorten van die bedrijven laten zien dat zij te weinig reserveren voor groot onderhoud en afschrijven op vaste activa. Voor groot onderhoud en vervanging wordt vervolgens naar de gemeente

gekeken om de dekking daarvoor te verzorgen. Door financiering van die operationele kosten met leningen en kapitaalstortingen blijven zij buiten de begroting.

Een curiositeit is nog dat de gezamenlijke partijen in de raadsvergadering van 10 juli 2023 een amendement hebben ingediend en aangenomen, om het college op te dragen hun huiswerk opnieuw te doen. Bij het behandelen van het voorstel begroting bleek dat het College het huiswerk niet heeft overgedaan. Hierop hebben deze partijen op 18 september 2023 een motie ingediend met de vraag waarom het amendement niet is uitgevoerd. Beide stukken zijn gevoegd. Deze beide zaken wekken verbazing en wrevel op in de Raad. Het hoogst bevoegde orgaan in de stad wordt op deze wijze te kijk gezet en totaal niet serieus genomen. Daarbij is ook geheel in het midden gelaten welke extra bezuinigingen moeten worden doorgevoerd en waar eventuele extra financiële dekking vandaan kan komen.

Met de bovenstaande gang van zaken is er door het College nu zoveel tijd verloren dat het schier onmogelijk lijkt dat wij als gemeente nog tijdig overeenkomstig de voorschriften een vastgestelde sluitende meerjarenbegroting kunnen indienen.

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde begroting 2024 van de gemeente Den Helder procedureel en inhoudelijk niet aan de daartoe gestelde wettelijke eisen voldoet.

Het College heeft, net als vele andere gemeenten, lang gehoopt dat de septembercirculaire verlichting zou brengen, maar komt 'bedrogen uit', concluderen wij. Zo komt ook in 2026 de opschalingskorting weer terug, wat vrijwel de gehele groei van het volume-accres teniet doet.

BMC, geen onbekende in Den Helder, adviseert gemeenten dan ook nu al voor te sorteren op de situatie **na** 2026. Dit wordt mogelijk bemoeilijkt omdat een volgend college en een volgende gemeenteraad op dat moment uitvoering moeten geven aan die begroting. *'Het is cruciaal dat gemeenten reële inschattingen maken van de kostenstijgingen voor de komende jaren. Een gemeente die nu nog een optimistisch perspectief schetst voor 2026, doet er verstandig aan om de eigen gehanteerde uitgangspunten te toetsen aan de actuele financiële ontwikkelingen.'*

Wij willen u daarom vragen om in het kader van het interbestuurlijk toezicht de gemeente Den Helder op korte termijn op te dragen alsnog een meerjarig sluitende begroting in te dienen, op basis van actuele informatie over de gevolgen van de Corona-pandemie en de oorlogssituatie in Oekraïne (inclusief te verwachten effecten van zoals; brandstofprijzen, onderhoudskosten en de gevolgen van hoge cao-afspraken).

Uitziend naar uw reactie, verblijf ik hoogachtend

Namens de fractie Pastoor,

M. Pastoor

Gevoegd;	Amendement	sluitende begroting (aangenomen)	10 Juli 2023.
	Motie	uitvoering geven aan raadsbesluit	18 September 2023.
	RIB	voorstel wijzigen van de begroting	2023-037167.
	Krantenartikel	pingpongen Noord-Hollands Dagblad	6 Oktober 2023